

Izaja vsak četrtak  
in velja s poštnino  
vred in v Mariboru  
s pošiljanjem na doma  
za celo leto K 4.—  
za pol leta „ 2.—  
za četrt leta „ 1.—

Narečnina se pošilja  
upravnštvu v tiskarni  
sv. Cirila, koroške  
ulice št. 5. List se  
pošilja do odpovedi.

Delaški katol. tis-  
kovnega društva do-  
bivajo list brez po-  
sebne naročnine.

# SLOVENSKI

# GOSPODAR.

List ljudstvu v pouk in zabavo.

Posamezni listi dobé  
se v tiskarni in pri  
gospodu Novak-u na  
velikem trgu po 10 h.

Rokoplat se ne vra-  
žajo, neplačani listi  
se ne sprejemajo.

Za oznanila se plačuje  
od navadne vristice,  
če se natisne enkrat,  
po 15 h, dvakrat 25 h,  
trikrat 35 h.

Inserati se sprejemajo  
do srede popoldne.

Štev. 5.

V Mariboru, dne 30. januarja 1902.

Tečaj XXXVI.

## Pomagajte vinogradnikom!

Biti poslanec pete kurije na Spodnjem Štajerskem in pisati gospodarsko-politične članke, ki bi se z veseljem čitali pri vseh spodnještajerskih posestnikih, to dvoje se nam zdi jako težavna stvar. Če govoriš ali pišeš, naj bi se kaj storilo, da se zviša cena žitu, potem murski, dravski in še nekateri drugi poljanci veselo z glavo prikimavajo, češ, tako je prav. A samo oglej se in za hrbtnom ti stoje s hudim obrazom različni planinci, ki si morajo žito kupovati, ti pa pretijo z roko, češ, da boš nam tiho! In če se pote-  
gujemo, naj se les podraži, so planinci ve-  
selih obrazov, poljanci pa se kislo drže ter  
pravijo, da je les že itak predrag. In tako je  
cela vrsta reči, o katerih je na Spodnjem  
Štajerskem težko zavzeti tako stališče, da bi  
bilo vsem prav.

Nekaj pa je, za kar smo menda vsi  
Spodnještajerci navdušeni, to so naši vino-  
gradi. Tem preti sedaj velika nevarnost po  
trtni uši. Kmalu ne bo kraja, kjer bi ne bilo  
te golazni. Za vinograde bi nam bilo vsem  
Štajercem žal, planincem in poljancem. Zato  
gotovo tudi nihče ne more zameriti, ako se  
vsi naši poslanci toplo potegujejo za vino-  
gradništvo na Spodnjem Štajerskem. Gospod  
poslanec R o b i č je v proračunskem odseku  
med drugim poljedelskega ministra opozarjal  
tudi na različne zahteve in potrebe spodnje-  
štajerskih vinogradnikov. Posebno velike va-  
žnosti pa je, kar je dosegel po večletnem  
naporu in trudu g. poslanec Ž i č k a r glede  
brezobrestnih posojil. Prej je smela država

samo toliko podpore dati vinogradnikom, ko-  
likor je je dala dežela. Ker pa so dežele  
skope, posebno pa še štajerska dežela na-  
sproti Slovincem, zato bi se slovenskim vino-  
gradnikom ne moglo nikdar pomagati do  
sape. No, sedaj je tudi ta lesa padla. Po  
večletnem prizadevanju Žičkarjevem se je  
vendar sprejel v državni zbornici zakon, ki  
določa, da sme država dati tudi več pod-  
pore kakor znaša deželna podpora svota.

Spodnještajersko vinogradništvo je sedaj  
v najhujši dobi. Sedaj je v onem stanju, da  
ne ve, ali bo kmalu umrlo, ali pa si bo zopet  
pomoglo na noge. Za to pa je treba, da se  
sedaj priskoči našemu vinogradništvu na  
pomoč.

Ako bi kaka obrtna ali trgovska panoga  
bila v tako slabem položaju, kakor je naše  
vinogradništvo, mi ne dvomimo, da bi se ji  
vrgli za zdravilo milijoni in milijoni od države.  
Da ne govorimo neresnice, spominjamo le,  
koliko milijonov se je dalo za podporo paro-  
brodnemu društvu Lloyd! Ako se morajo  
opustiti naši vinogradi, in opustiti se bodo  
moral, ako ne bo od nikoder zdatne pomoči,  
potem bode opustilo na tisoče in tisoče  
kmetijskih rok tudi delo na domači zemlji ter  
si poiskalo ugodnejšega podnebja.

Mi upoštevamo in hvalimo dosedanje  
skrb naših poslancev za slovenske vinograde-  
nike. Opozarjamo jih le, da se z njihovim  
dosedanjim delovanjem, žal, nevarnost ni  
odstranjena, ampak da bodo morali še naprej  
skrbeti za to važno panogo slovenskega go-  
spodarskega življenja. Vinogradnik potrebuje  
pomoči in je prosil od Vas, pomagajte mu torej

kot varuhi ljudskega blaga, da se postavi  
vinogradništvo zopet na trdne noge.

## Domača knjižnica.

I. Knjige družbe sv. Mohorja za leto 1902.

Najslavnejša pa tudi najimenitnejša dru-  
žba na Slovenskem je gotovo družba svetega  
Mohorja, ki vsako leto da svojim udom šest  
prelepih knjig pobožne, zabavne in podučne  
vsebine. Njene knjige so pač najprimernejše  
za vsako domačo knjižnico, zakaj one v vsa-  
kem oziru ustrezajo potrebam slovenskega  
naroda. Kdor je le nekaj let Mohorjan, pa  
že ima prav lepo domačo knjižnico. Zato bi  
je naj ne bilo slovenske hiše, ki bi ne imela  
Mohorjevih knjig. So župnije, kjer je družba  
Mohorjeva zelo razširjena, so pa še — žal —  
tudi mnoge župnije, v katerih je le malo  
Mohorjanov. In vendar niso nikjer tako po-  
ceni knjige, kakor pri družbi Mohorjevi.

Povsod po Slovenskem sedaj poverjeniki  
pridno nabirajo ude za to leto. Čez mesec  
dnij bo nabiranje že sklenjeno. Lansko leto  
je število udov najbolj padlo v naši lavan-  
tinski škofiji, namreč za 2025 udov. Da se  
ta upadek popravi, treba napeti vse moči.  
Naprej, ne nazaj! to bodi vodilo naših po-  
verjenikov, in marsikje se bo število udov  
pomnožilo. Saj pa knjige za l. 1902 tudi v  
polni meri zaslužijo, da na vse načine delu-  
jemo za njih razširjanje. Sledeče knjige do-  
bimo od družbe jeseni;

1. Zgodbe sv. pisma, IX. zvezek.  
S tem zvezkom bo končan prvi del, namreč

## Listek.

### Iskrice.

Iz dnevnika † dr. Iv. Križaniča priobčil dr. Fr. K.  
(Konec.)

#### 9. Spomin na rajno mater.

V zadnjem listu pred svojo smrtjo so  
mi moja mati pisali: »Rad moli, da te sveti  
Duh ne zapusti. Zda se bližajo za te najbolj  
nevarni časi (bil sem takrat v šesti latinski  
šoli). Usmili se svoje uboge duše, ki bo večno  
v peku gorela, ako se spridiš.« — Zlati nauk  
— zlate mame!

#### 10. Ples.

Nocojšno noč so v kazini — pod mojimi  
okni — preplesali. Solnce je že posijalo na božji  
svet, ko so zadnje plesalke mrtvih lic, kalnih  
oči, razdrapane odhajale, in ko so lahkoživni  
plesalci opijanjeni svoje težke glave spravljali  
na vozove. Plesalke so se glasno smejale;  
toda to ni bil mehki smeh vesele nedolžnosti,  
nego glas lesenih regetulj.

Doma se potem mladi gospodič vrže na  
posteljo. Njegovo spanje je nemirno, njegova  
domišljija polna golazni. Strast ga ne trpi v  
postelji, žene ga naprej med tovariše in  
tovarišice prejšnje noči. Tudi gospica težko  
glavo nemarno predeva semtertje, in ko se

proti poldnevu vzdigne iz perja, tava omam-  
ljena po hiši. Mati opazi, da je hčerka črna,  
in da ni pri oblačenju tako sramežljiva kakor  
sicer. Mati je zbog tega vznemirjena; vest jo  
pika in jej očita, zakaj je mladi cvet nesla  
na tako okužen zrak.

Najdalje spi gospodar, in ko se prebudi,  
mu beli skrb glavo, koliko je noč stala in  
kako bo moči temo pregnati iz mošnje. Skrbno  
se obleče, parkrat zarohni nad ženo, potem  
pa odhajajoč zaloputne vrata, da okna za-  
žvenketajo. Zvečer se mu ne mudi domov;  
domači pa se nekoliko prej spravljajo k po-  
čitku, boje se očetovega prihoda.

To jutro tudi nikdo v brašno ni mislil  
na jutro molitev, razven pobožne dekle, ki  
je bila že iz cerkve prišla, preden se je  
gospoda vračala iz plesišča. — Ples je res  
hudič izmislil!

«Ako hčerke hočejo plesati, naj vedo,  
da pošteni otroci nikdar ne plešejo, temuč  
le . . . . ., zakaj na pravi, pošteni in  
sramežljivi deklini se takšna lahkomišljenost  
nikoli ne zapazi.» Sv. Ambrozij (l. 3. de virg.).

Sv. Bazilij: «Pri plesu izgubijo samice  
nedolžnost, zakonske pa zvestobo proti svo-  
jemu soprogu.» (Contr. Jul.). «Če se že ple-  
salec po sili s telesom greha obrani, vendar  
se večinoma in skoro vselej njegova duša  
pohujša in omadežuje.»

Sv. Efreim: «Kjer soglasje godbe milo  
doni ter vse pleše in skače, ondi je za  
moške tema, za ženske poguba, za angele  
žalost, za pekel pa praznik in veselje.» (De  
lud. christ). «Nemogoče je, tukaj s hudimi  
duhovi plesati in tamkaj (v nebesih) z angeli  
se veseliti.»

Sv. Avgustin: «Boljše je ob nedeljah in  
praznikih orati kakor plesati, ker bi namreč  
z oranjem, čeravno je tudi smrten greh, Boga  
vendar manj žalili, kakor s plesom.» «Ples  
je kolobar, v čigar sredini je hudič, v okrožju  
pa njegovi angeli.»

Sv. Krizostom: «Bog nam ni dal nog,  
da bi skakali kakor bedaki, temuč da bi  
pošteno hodili kakor angeli.»

Sv. Francišek Saleški: «Ples je predigra  
nečistosti, zelo nasladnosti in olajšanje raz-  
uzdanosti.»

Cicilijanski kralj Klisten je za svojo  
ljubo hčerko Agarijezijo iskal ženina. Najbolj  
všeč mu je bil Hipoklit, sin Tisandrov. Na-  
pravi tedaj ples. Hipoklit je strastno plesal,  
Klisten pa je djal: «Tisandrovič, ti si zakon  
zaplesal.» Kralj je namreč prav mislil, da  
Hipoklit, ki je v plesu tako izurjen, v drugih  
rečeh ne bo kaj pridna.

Ptičar vabi ptice z žvižganjem, hudič  
nedolžne z godbo. — Kadar gre deklica na  
ples, nese nedolžnost na prodaj, kadar pleše,

stara zaveza. To bo sedaj v resnici krasna knjiga, ko bodo vsi devet snopiči močno skupaj zvezani; gotovo bo najlepša v vsaki domači knjižnici. Srečnega se bo vsak štel jeseni, ako je bil skozi 9 let neprenehoma Mohorjan, ker bo imel skupaj celo staro zavezo. Kdor je to ali drugo leto opustil družbo, si pa lahko naroči še sedaj snopiče, ki mu manjkajo; vsak stane 1 krono. Ta prekrasna knjiga, ki hrani sploh najlepše zgodbe, kar jih svet pozna, naj bi pač bila last vsake krščanske slovenske hiše. Ako sicer zelo pobožni Buri, ki pa so žal krivoverci, vsak dan prebirajo sv. pismo, koliko bolj naj bi radi pogosto prebirali krščanski Slovenci »Zgodbe sv. pisma!« Kjer pa te knjige ni pri hiši, je seveda ni mogoče vzeti v roke. Tako lepo sestavljenih, s tako krasnimi slikami olepšanih »Zgodb sv. pisma« za ljudstvo po tako nizki ceni se niti nimajo naši sosedje, Nemci!

2. **Slava Gospodu!** je druga pobožna knjiga za l. 1902. To bo molitvenik z velikimi črkami, kateri bo izvrstno služil ljudem, ki imajo že slab pogled, posebno starejšim. S tem molitvenikom bo družba zelo ustregla mnogim ljudem. Kdor pa ima še dober pogled, naj se knjige ne straši. Z leti mu bodo kaj lahko opešale tudi oči in potem bo lahko rabil ta molitvenik. Do tistega časa pa ga naj lepo shrani v domači knjižnici. Če kupiš molitvenik v knjigarni in hočeš imeti kaj poštenega, še ti en goldinar ni dovolj, Mohorjeva družba pa ti da poleg molitvenika še 5 drugih knjig. Kdo bi se torej še obotavljal postati Mohorjan?!

Nadalje nam da družba jeseni dve izključno zabavni knjigi in sicer je

3. **Zimski večeri.** To knjigo je spisal naš slavn pisatelj, Jožef Stritar, ki nam je že poprej po družbi podal dve lepi zabavni knjigi: »Pod lipo« in »Jagode«. Ta knjiga bo tako raznovrstne zabavne vsebine, da jo bo gotovo vsak prebiral z največjim veseljem, posebno še naša odrasla mladina, kateri je posebno namenjena.

4. **Veliki trgovec.** To bo pa cela knjiga ena povest. Daljše povesti imate najraje in jeseni vam družba poda tako. Dve knjigi bosta torej izključno služili zabavi in razveseljevanju. In kjer so dobre zabavne knjige pri hiši, tam so dostikrat najdaljši zimski večeri prekratki. Ženske predejo, moški koščice luščijo, eden izmed domačih pa pridnim delavcem bere krasno povest iz Mohorjevih knjig, o kako je to lepo in prijetno! Kjer pa Mohorjevih knjig ni pri hiši, tam je po zimi grozno dolgočasno, posebno če je velik sneg in zima huda.

jo prodaja, kadar pa izpleše, jo nese pokapat. Drugod prirojena sramežljivost devico varuje, pri plesu jo ogluši godba. — Feničani so bobnali in godli, kadar so Molohu otroke darovali, da niso slišali njih joka. Zato godejo na plesu, da mladina grizenja vesti ne sliši.

Godba in ples sta na hasek krčmarjem, pa velika žetev hudičeva; tam on nastavlja zanjke devicam, da se plesaje v nje vlovijo, ki bi drugače njegovim mrežam na večno ušle.

#### 11. Greh.

Odpustljiv greh je, kakor če človek nekoliko zbolí. Ni mu treba zdravnika, pomaga si sam. Če človeka nekoliko glava boli, se prespi ali pa sposti, in poravna se bolenje. Če pa človek nevarno zbolí, je potreba zdravnika in zdravila — zakramenta sv. pokore.

Katekizem pravi, da grešnik ni samo dolžen spovedati se smrtnega greha, katerega je pri spovedi nalašč zamolčal, ampak mora ponoviti vse spovedi, pri katerih je zamolčal veliki greh. To se da nazorno tako-le dopovedati: Ako deklica veže in se jej z igle spelja ena zanjka in učiteljica to zapazi, potem deklica ne popravi pogreška s tem, da bi luknjico sešila, ampak razvezati mora vse ročno delo do tiste zanjke, ki jej je ušla, in odondot vnovič vezati, potem je delo pravilno izvršeno. Tako je z zamolčanim grehom.

Večina našega ljudstva se peča s poljedelstvom. Kakor v vseh strokah človeškega znanja, tako se tudi pri poljedelstvu opaža vsepovsod velik napredek. Kmetu je treba spoznavati in se učiti najboljše načine obdelovanja zemlje, pa mu treba poznati tudi najboljše semena in najboljše poljske rastline, da bo mogel shajati. O vsem tem ga bode učilo

5. **Poljedelstvo**, ki ga kot peto knjigo poda družba svojim udom. Dva snopiča prvega dela je družba že izdala, jeseni pa izda drugi del te za naše kmetovalce prekoristne knjige. Ta knjiga bo izključno podučne vsebine. Vsi skrbni slovenski gospodarji se posebno vesele temeljito pisanih gospodarskih knjig naše družbe, gotovo bodo tudi »Poljedelstva II. del« z veseljem vsprejeli, z zanimanjem prebrali in se po navodilih tudi ravnali.

Obilo zabavne in podučne tvarine nam prinese zopet

6. **Koledar družbe sv. Mohorja** za l. 1903, ki ga dobe udje kot šesto knjigo. Koledar mora imeti vsaka slovenska hiša. Za naše zavedno ljudstvo pa je res najlepši in najprimernejši družbin koledar. Jako elegantno je opravljen, da ne krasi samo kmečko, ampak tudi gosposko mizo, vsebina je pa tako raznolična, da ga človek vsikdar rad vzame v roke. Koledar vsikdar najprej pregledam in prečitam, k njemu se še največkrat povrnem. Kolikokrat sem že prebiral in pregledoval imenik udov, posebno še onih, ki so raztreseni po svetu, in z menoj še gotovo marsikdo drug! Ta imenik je v resnici najlepši dokaz velike nadarjenosti in visoke izobraženosti našega ljudstva. Narod, ki pravo omiko tako ljubi in se zanjo poteguje, kot naš mili slovenski narod, se še nima bati pogina.

To je knjižni dar, ki ga prejmejo Mohorjani jeseni. Kako prikladen za vsako domačo knjižnico!

Zopet se obračam do vas, slovenski mladeniči, slovenska dekleta. Lepo vas prosim, skrbite vi po vseh krajih naše lepe domovine, da čim več novih udov pristopi to leto k družbi. Poverjeniki, vaši dušni pastirji, ne zmorejo vsega. Kako veseli bodo vaše podpore, vaše pomoči! Mladič in dekleta vsake župnije, dogovorite in razdelite si delo po občinah. Iz imenika razvidite, kdo še ni Mohorjan. Vi, ako ste goreči, lahko vse dosežete. Na delo torej! Časa je le en mesec, pa v tem kratkem času se lahko jako veliko stori za družbin napredek in s tem za splošni

Srce grešnikovo je kakor kos mrhovine, za katerega se črvi poganjajo.

Hudič grešnika čestokrat prijazno zabavlja do zadnjega trenutka, kažoč mu lepoto sveta, kakor včasih tudi ljudje kakega zločinca tako dolgo z lepo besedo zadržujejo, da pride birič po njega in ga prime. Sedaj se sicer brani in vpije, toda s tem se ne reši. »Smrt grešnika je jako huda.«

V časniku »Amerikanski Slovenec« berem, da so v Moholu na Ogorskem našeljeni roparji prišli v neko hišo in so prijeli gospodinjo, ker ni hotela povedati, kje hranijo denar. Pekli so jo z gorečo gobo, dokler ni povedala, kje je denar. Roparji so potem pokrali denar in odšli. Marsikaterega pa peče vest več let — celo življenje ter ga opominja, naj razodene svoj greh. Bridko je pokazati tatu zaklad, a dolg utajiti usmiljenemu Samarijanu, ki bi ga rad poravnal, je neumno.

Res je to otročje, če se smrti bojimo, ne bojimo se pa greha. Otročaji se namreč bojé šeme, ognja se pa ne boje, ampak nepremišljeno grabijo po luči in segajo v ogenj; pred slepo šemo se tresemo, greha pa se ne bojimo, ki je resnično in grozno zlo in ki kakor ogenj peče našo vest.

Greh zatekne vir vsakega pravega veselja in odpre vrelec vročih, bridkih solz.

dušni in telesni blagor slovenskega ljudstva. Bog blagoslovi vaš trud in vaše delo!

Ciriljev.

## Politični ogled.

**Sestanek državnega zbora.** Predsedstvo poslanske zbornice je pričelo včeraj z razpošiljanjem povabil za prihodnjo sejo, ki bo, kot smo že omenili, v torek dne 4. februarja. Na dnevnem redu te prve seje je predvsem načrt zakona o vojaških novicah, kateri zakon mora biti uveljavljen koncem februarja. Kot druga točka so na dnevnem redu bosanske železnice in potem znana predloga o inženerskem naslovu. S proračunom se bo pečala poslanska zbornica še le v drugi polovici februarja in ga završila v nekaterih tednih po Veliki noči, vendar še toliko zgodaj, da bodo imeli deželni zbori dovolj prilike za daljše zborovanje, tembolj, ker odpade poletensko zasedanje drž. zbora.

**Poslanec Robič** je v proračunskem odseku narisal v svitlih barvah sodnijske razmere na Spodnjem Štajerskem. Naši slovenski sodniki morajo na Kranjsko, na Spodnje Štajersko pa nam pošiljajo nemške sodnike. Pri imenovanju se ne ozira na skušnje, starost in zmožnost, ampak pri imenovanju je merodajno, koga hoče imeti za dotično službo vladajoča (nemskonacionalna) stranka. Vsled tega pridejo v naše sodnije ljudje, ki ne razumejo ljudstva. V Ljutomeru se je zgodilo, da stranka ni razumela sodnika, sodnik pa stranke ne. Pri nekaterih sodnijah se bojijo iti ljudje brez advokata pred sodnijo. S tem se ljudstvu samo podražuje sodnijska pomoč, ako jo potrebujejo. Seveda, tako je rekel pikro gospod poslanec, tukaj se ja gre samo za kmetško prebivalstvo, in na to se ni treba ozirati, le nekaterim nemškimi kričačem se mora ugoditi. — To so bile enkrat res odkrite besede, na katere so Slovenci že čakali leta in leta. Govor g. Robiča je vzbudil povsod največjo pozornost in njegov utis na navzoče poslance sta hotela izbrisati pravosodni minister in Hoffmann-Wellenhof, a trudila sta se zastonj.

**Šolske razmere na Štajerskem.** Poslanec Robič, kateri zastopa letos prav vrlo zahteve štajerskih Slovencev v proračunskem odseku, oglašil se je tudi pri šolskih stvareh k besedi. Rekel je, da naše deželno nadzorništvo, ki je v rokah jedne edine osebe (sedaj slavn Linhart), ni vredno piškavega oreha. Nemogoče je, da bi mogel eden nadzornik nadzorovati 900 šol in 2500

«Kdor eno zapoved prelomi, stori se krivega vseh» (Jak. 2, 10). Vez ljubezni ne drži več, če jo le na enem kraju prerežemo.

«Moje oči točijo potoke vodá, ker niso izpolnjevale tvoje postave» (ps. 118, 136). Oči so gledale po prepovedanem sadu ter ga pozelele in se tako pregrešile. Zdaj se pokorijo, grešna duša se more le v potoku solz oprati, in samo rosa oči jo zopet oživi.

#### 12. Božja previdnost.

Pri luči sv. vere vidi človek v vseh rečeh in dogodkih sled božje previdnosti. V dokaz naj tukaj zapišem dva slučaja iz svojega življenja. «Božja dela (namreč) razodevati in hvaliti, je častna služba (Tob. 12, 7).

Bilo je začetkom l. 1885. Zavoljo pomanjkanja duhovnikov šolske sestre, ki v koloniji južne železnice v Mariboru oskrbujejo otroški vrtec, že dalj časa niso imele doma sv. maše. Prav sv. maša pa je za pobožne redovnice največja tolažba za ves trudapolni dan. Zanamarjene, umazane in poredne otroke čediti in vzgajati, namreč ni malo delo in redovnici je treba včasih res angelske potrpežljivosti, da se jej srce ne vznemiri. Jaz bi menda sestram to uslugo bil storil in maševal v koloniji, če bi me bile prišle prositi. Prositi pa me menda niso upale, ker sem ravno tiste dni postal stolni kanonik. Že nekaj časa me je notranji glas opominjal,